

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ จำแนกหัวข้อได้ดังนี้

1. ระบบการเรียนการสอน
2. หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
3. การสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำงานหรือการเรียนนั้น เราจะพบว่าบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานหรือการเรียน มักจะเป็นผู้ที่รู้จักวางแผนและจัดระเบียบในการทำงานให้มีความสัมพันธ์กัน ลักษณะที่จะช่วยให้ตนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานใด ๆ ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพก็คือ "ความเป็นระบบ" ซึ่งสอดคล้องกับ สัจจ อูทรานันท์ (2532, หน้า 8) ได้กล่าวไว้ว่า "การทำงานอย่างมีระบบเป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ" ทั้งนี้เพราะ

1. การทำงานอย่างมีระบบนั้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบจะอยู่ด้วยกันอย่างมีระเบียบ ไม่มีความสับสนและไม่มีความขัดแย้งระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น
2. การทำงานอย่างมีระบบจะเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดแรงงาน เวลาและค่าใช้จ่าย
3. งานทุกอย่างจะสำเร็จตามเป้าหมายและได้ผลอย่างเต็มที่

1. ระบบการเรียนการสอน

ความหมายของระบบ นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของระบบ ไว้ดังนี้

สัจจ อูทรานันท์ (2526, หน้า 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "คำว่าระบบ ไม่ว่าจะพูดในลักษณะใดก็ตามจะหมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รวมกันและทำหน้าที่ของตนเองอย่างมีระเบียบ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดไว้"

กาเย่และบริกส์ (Gagné and Briggs, 1974, pp. 209-210) กล่าวว่า "ระบบ" หมายถึง วิธีการใด ๆ ก็ได้ที่ถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ เพื่อเป็นหลักให้สามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุจุดประสงค์ ซึ่งอาจเป็นจุดประสงค์ในวงกว้าง เช่น เพื่อสังคมหรือจุดประสงค์ย่อย เช่น เพื่อคนส่วนหนึ่งของสังคมหรือเป้าหมายในวงแคบเช่น เพื่อครูคนเดียวก็ได้

บานาธี (Banathy, 1968, p. 12) ได้ให้ความหมายของระบบไว้ว่า เป็นการรวบรวมของส่วนประกอบซึ่งมีความสัมพันธ์กันและส่งเสริมต่อกัน เพื่อทำงานให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

คาสและโรเซนวิก (Johnson Kast and Rosenzweig, 1967, p. 133) ได้ให้ความหมายของระบบไว้ว่า คือ ส่วนประกอบที่ใช้จัดไว้อย่างเป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ได้วางไว้

จะเห็นว่าระบบเป็นผลรวมของหน่วยย่อยซึ่งทำงานเป็นอิสระจากกัน แต่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ความหมายของระบบ ที่นักวิชาการแต่ละคนให้ความหมายไว้ มีความหมายไม่แตกต่างกัน ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าระบบ หมายถึง องค์ประกอบที่อยู่รวมกันแต่ละองค์ประกอบ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำหน้าที่ของตนอย่างมีระเบียบเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการจัดระบบ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521, หน้า 175) กล่าวว่า การจัดระบบ (Systems Approach) ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

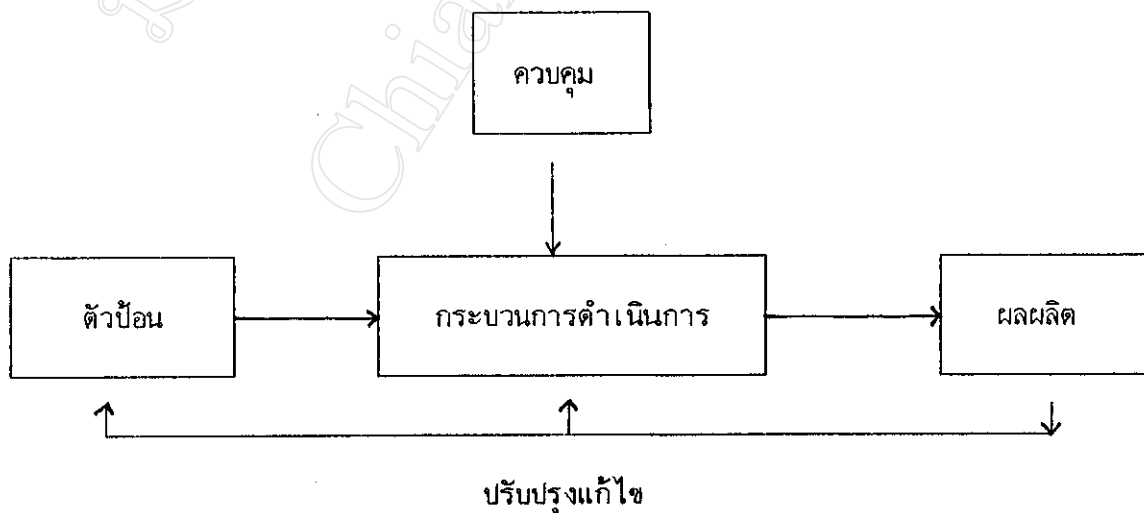
1. ชั้นสำรวจข้อมูลตัวป้อน (Input)
2. ชั้นดำเนินการ (Process)
3. ชั้นผลลัพธ์ (Output)

เกี่ยวกับการจัดระบบ สังัด อุทรานันท์ (2526, หน้า 22-23) มีความคิดเห็นว่าการที่ระบบประกอบด้วย (1) ตัวป้อน (Input) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของระบบ (2) การดำเนินการ (Process) ซึ่งเป็นการนำเอาส่วนประกอบมาปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) (3) ผลผลิต (Output) อันเป็นจุดหมายปลายทางของระบบ การกำหนดส่วนประกอบของระบบไว้เพียง 3 ประการนี้เองไม่เป็นการเพียงพอ เพราะไม่มีสิ่งใดควบคุมคุณภาพในการทำงานของระบบนั้นให้

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่งไม่มีส่วนใดให้ข้อมูลว่าสมควรจะ ได้มีการปรับปรุงแก้ไข เช่นใดจึงจะทำให้การทำงานของระบบมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นถ้าจะให้การทำงานของระบบ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การทำงานอย่างมีระบบที่มีความสมบูรณ์จะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 5 ส่วนคือ

1. ตัวป้อน (Input) ได้แก่ ส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของระบบ
2. กระบวนการดำเนินงาน (Process) ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ขององค์ประกอบเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
3. การควบคุม (Control) ได้แก่ การควบคุมและตรวจสอบเพื่อให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลลัพธ์หรือจุดหมายปลายทางของการดำเนินการ
5. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อจะได้ปรับปรุง แก้ไข ให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากองค์ประกอบทั้งหมดดังกล่าว เราจะ เขียนแผนภูมิแสดงระบบที่มีความสมบูรณ์ที่สุด (สังต์ อุทรานันท์, 2532, หน้า 26) ได้ดังนี้

แผนภูมิ 1 แสดงองค์ประกอบของระบบที่สมบูรณ์

ความหมายของระบบการเรียนการสอน

เมื่อได้นำ "ระบบ" เข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษา ก็ได้มีผู้ให้ความหมายของระบบการเรียนการสอนไว้ไม่แตกต่างกัน เช่น

สุมน อมรวิวัฒน์ และทศนา แชมมณี (2526, หน้า 47) ได้กล่าวสรุปไว้อย่างชัดเจนว่า "ระบบการเรียนการสอน" ก็คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของการเรียนการสอนที่ถูกจัดไว้ให้มีความสัมพันธ์และส่งเสริมกันอย่างเป็นระเบียบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ระบบการสอนนี้ถือว่าเป็นระบบย่อยของระบบการศึกษาและอาจจัดได้ในลักษณะที่เป็นระบบใหญ่ คือเป็นระบบที่ครอบคลุมถึงองค์ประกอบของการเรียนการสอน โดยส่วนรวมหรืออาจนำองค์ประกอบย่อย ๆ ของการเรียนการสอนมาจัดเป็นองค์ประกอบย่อย ๆ ลงไปอีกก็ได้

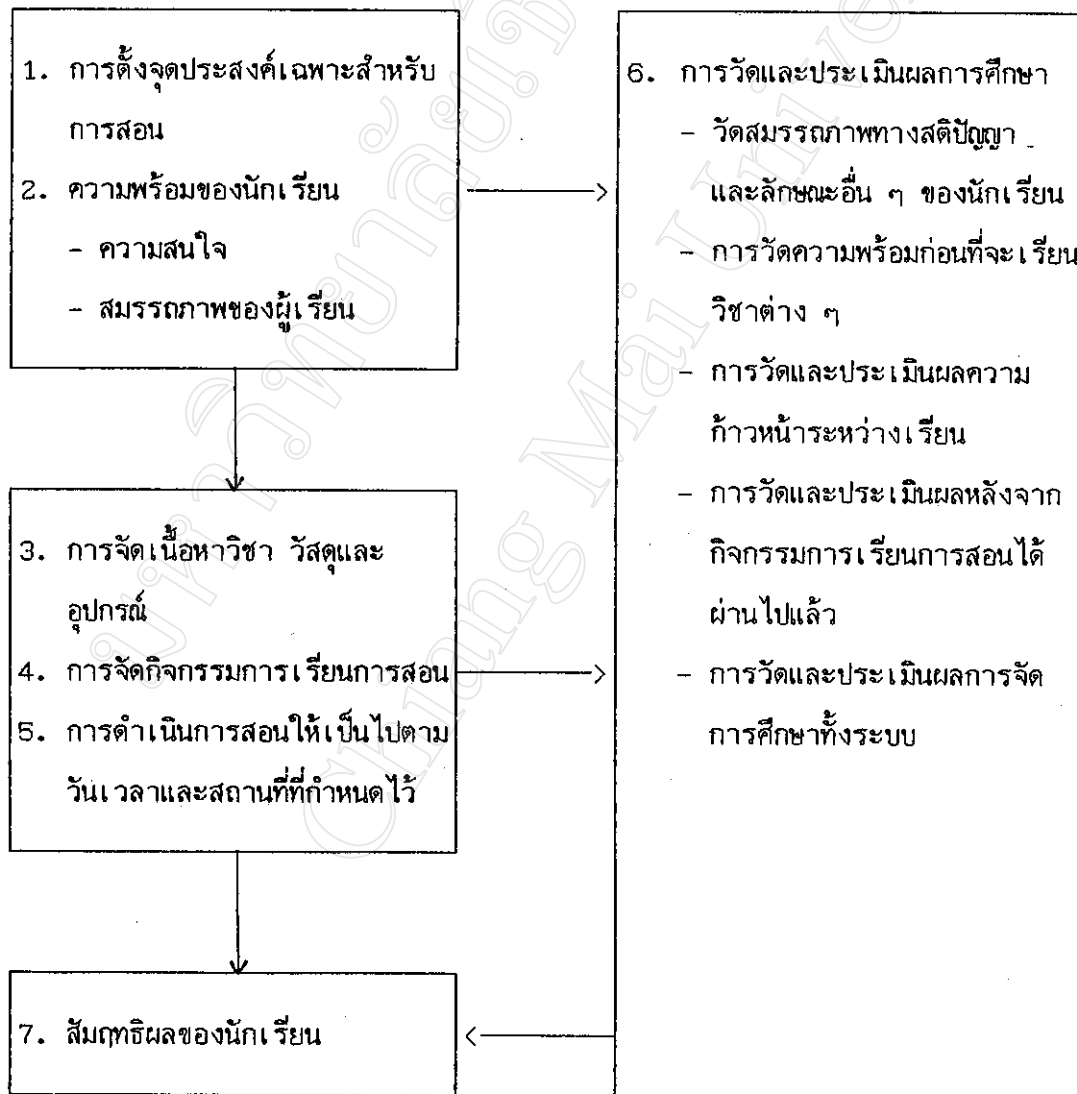
กาเย่ และบริกส์ (Gagne and Briggs, 1974, p. 210) ได้กล่าวถึงระบบการเรียนการสอนว่าเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งของการศึกษา เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นระเบียบ เป็นลำดับขั้นตอนที่จะเอื้ออำนวยและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนจะเกิดผลดีตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้นก็ควรจะดำเนินไปตามระบบ ซึ่งจะมีลักษณะสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบ โดยจะเริ่มตั้งแต่การวางจุดประสงค์ของการสอน และหัวใจสำคัญยิ่งของระบบการสอนก็คือ การจัดกระบวนการเรียนการสอน

สุมน อมรวิวัฒน์ และทศนา แชมมณี (2526, หน้า 45) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของระบบการสอนก็คือ ด้านการเรียนการสอน ได้มีผู้เห็นความสำคัญของเรื่องนี้อยู่มาก เช่น ปีเตอร์ (Peter, 1975, p. 189) ได้กล่าวว่าการสอนของครูจะได้ผลดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับ (1) ทักษะในการสอน (2) ความเข้าใจในระบบการเรียนการสอน (3) ความเข้าใจที่เกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน รวมทั้งความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาและยึดเอาทฤษฎีระบบการเรียนการสอนของคลอสไมร์และริปเปิล (Klausmeir and Ripple, 1971 อ้างใน สัจจิต อุทรานันท์, 2532, หน้า 21) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบของระบบการสอนไว้ 7 ส่วน คือ (1) การตั้งจุดประสงค์ของการเรียนการสอน (2) การเตรียมความพร้อมของนักเรียน (3) การจัดเนื้อหาวิชา วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ

(4) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (5) การดำเนินการสอน (6) การวัดและประเมินผล การเรียนการสอนและ (7) สัมฤทธิผลของนักเรียน รูปแบบของระบบการเรียนการสอนของคลอสไมร์ และริปเปิล ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ ดังแผนภูมิ 2

แผนภูมิ 2 แสดงรูปแบบของระบบการเรียนการสอนของคลอสไมร์และริปเปิล (Klausmeir and Ripple, 1971)

2. หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์หนึ่งใน 5 กลุ่ม ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้านอนามัย สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหาและสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต (เพราพรณ โกมลมาลย์, 2533, หน้า 20-38) จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งก็รวมถึงทุกกลุ่มประสบการณ์ในหลักสูตรแม่บท พบว่ามีข้อมูลที่ใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงหลักสูตรแม่บทดังนี้

1. ปัญหาที่แท้จริงมีได้อยู่ที่หลักสูตรแม่บทเท่าใดนัก แต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้
2. ปัญหาใหญ่ของการนำหลักสูตรไปใช้คือ การสอนที่ไม่ได้เน้นทักษะกระบวนการเพียงพอ

จากปัญหาทั้งสองประการดังกล่าว ย่อมทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรว่า จะต้องมุ่งส่งเสริมทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้เน้นทักษะกระบวนการอย่างแท้จริง ประกอบกับข้อมูลของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่มีประเด็นที่ควรแก่การปรับปรุงแก้ไข คือ เนื้อหามาก จุดประสงค์ (ย่อย) มาก ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการวิทยาศาสตร์เป็นประเด็นที่สอดคล้องกับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในภาพรวมของหลักสูตร กล่าวคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีการเน้นทักษะกระบวนการเพียงพอ และเนื่องจากเนื้อหาสาระภายในของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีอยู่หลากหลายไม่ใช่แต่เฉพาะวิทยาศาสตร์เท่านั้น ดังนั้นประเด็นที่นำไปสู่การปรับปรุงเรื่องการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการจึงหมายความว่ารวมถึงจะต้องจัดการเรียนการสอนเน้นทักษะกระบวนการในเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมดด้วย

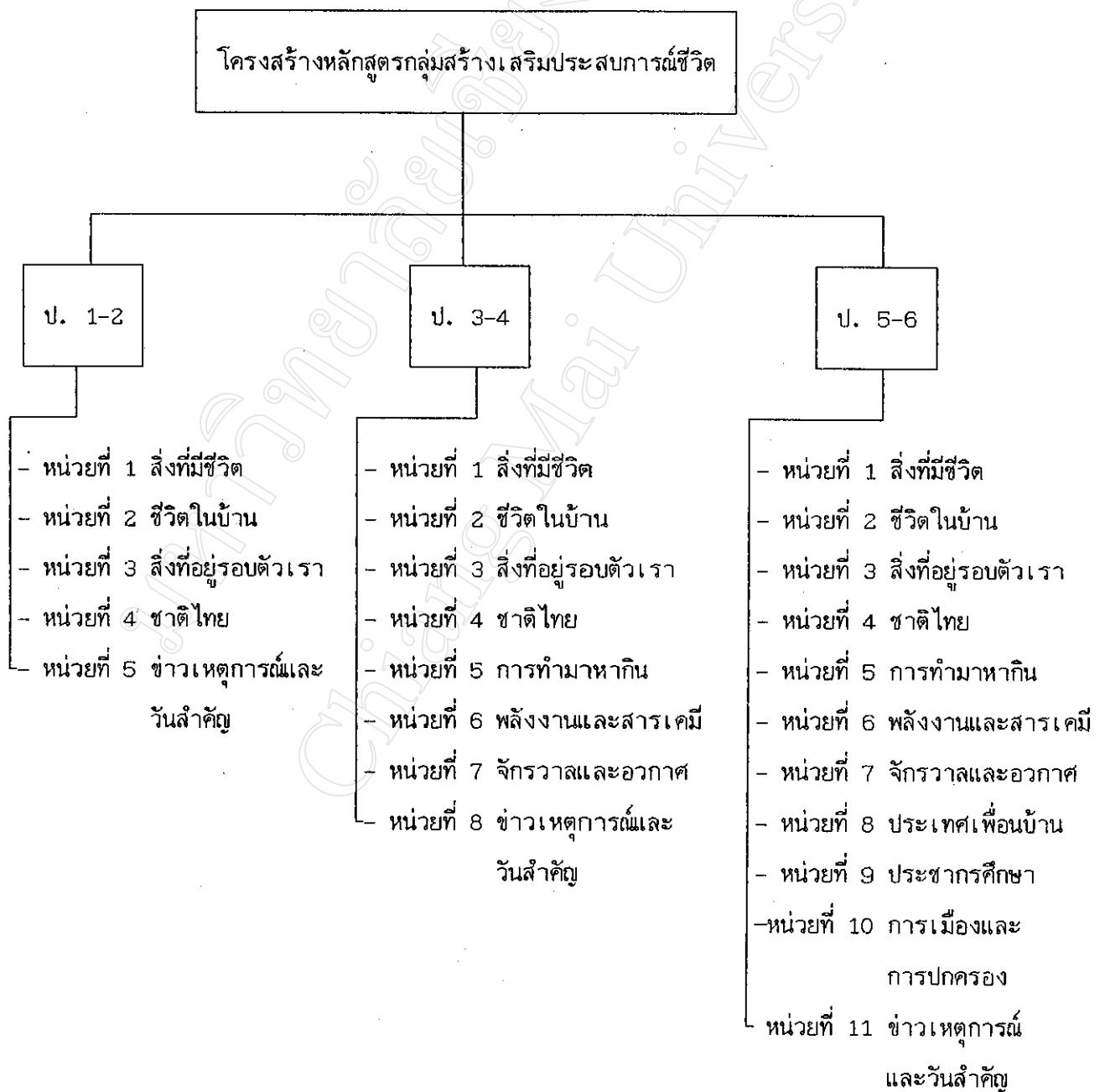
การปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรฉบับแม่บทในหลักการจะเหมือนเดิม แต่จะมีบางส่วนที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้นที่แตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ในหลักสูตรได้มีการแก้ไขรูปแบบให้สอดคล้องเหมาะสมกันคือ เปลี่ยนคำว่า "จุดประสงค์ทั่วไป" เป็น "จุดประสงค์" และตัดข้อความที่นำหน้าจุดประสงค์ทั่วไปออก ปรับปรุงจุดประสงค์ทั่วไป เพื่อเป็นการย้ำความสำคัญของทักษะกระบวนการทั้งในแง่ของวิทยาศาสตร์และสังคม ตลอดจนเน้นย้ำการปลูกฝังนิสัยในการรู้จักใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันและอนาคต สำหรับประเด็นอื่น ๆ นอกเหนือจากนั้น เช่น เรื่องสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม การปกครอง สิทธิ เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ความรักความภาคภูมิใจในเอกราชของชาติ มิได้แก้ไขแต่อย่างใด รวมจุดประสงค์ใหม่ทั้งสิ้น 8 ข้อ (กรมวิชาการ, 2535 ข, หน้า 25) ดังต่อไปนี้

- 1.1 ให้มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกายและจิตใจทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม
- 1.2 มีความรู้ทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติ มีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
- 1.3 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง
- 1.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้
- 1.5 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- 1.6 มีความเข้าใจ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 1.7 เข้าใจหลักของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ
- 1.8 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทอดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. โครงสร้างเนื้อหาสาระหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 มีหน่วยเนื้อหา 11 หน่วย ลดลงจากหลักสูตรพุทธศักราช 2521 1 หน่วย คือ หน่วยการสื่อสารและคมนาคมโดยพิจารณาแล้วว่า มีเนื้อหาแทรกอยู่ตามหน่วยอื่น ๆ เช่น กลุ่มทักษะภาษาไทย จึงเป็นการตัดปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนมากเกินไป

โครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาเริ่มต้นจากตนเองและขยายขอบเขตกว้างขวางขึ้นตามวัย และระดับชั้นดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2534 ข. หน้า 25-26)

แผนภูมิ 3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

3. รูปแบบหลักสูตร

รูปแบบหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 มีรูปแบบเป็น 3 ช่อง คือ ช่องจุดประสงค์การเรียนรู้ ความคิดรวบยอด/หลักการ และช่องเนื้อหา ไม่มีส่วนที่ชี้ให้เห็นกระบวนการ

ส่วนรูปแบบของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีลักษณะเป็นคำอธิบายสั้น ๆ ของแต่ละเรื่องหรือแต่ละหน่วยประกอบด้วย 3 ส่วน คือ เนื้อหา กระบวนการ จุดประสงค์ โดยย่อหน้าแรก ๆ จะเป็นคำอธิบายที่ผสมกลมกลืนระหว่างเนื้อหา (เรื่อง) และกระบวนการ ย่อหน้าสุดท้ายของแต่ละหน่วยย่อยคือ จุดประสงค์ของหน่วยย่อยนั้น ๆ ยกตัวอย่าง เช่น หน่วยข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 (กรมวิชาการ, 2535 ข, หน้า 38)

"ติดตาม รวบรวมข่าวสารต่าง ๆ ที่น่าสนใจและมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน อภิปราย วิเคราะห์ แยกแยะว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ สรุปข่าวและข้อคิดอันเป็นประโยชน์ที่ได้ จากข่าว แสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการติดตามรับฟังข่าวสารต่าง ๆ ติดตามและแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน

อภิปราย วางแผน การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ตามโอกาสที่มาถึง ตัดสินใจเลือก จัดกิจกรรมที่เหมาะสม อภิปราย และเข้าร่วมกิจกรรม ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับประวัติ ความ เป็นมาของวันสำคัญต่าง ๆ อภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวันสำคัญนั้น ๆ

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวันสำคัญต่าง ๆ มีทักษะในการรวบรวมข่าวสาร วิเคราะห์ข่าว วางแผนในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ มีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของการติดตาม ข่าวสาร นำข้อคิดจากข่าวสารมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญในทาง สร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น"

การกำหนดรูปแบบหลักสูตรลักษณะนี้ เพื่อต้องการให้ผู้ที่น่าหลักสูตรไปใช้จะได้เห็นภาพพจน์ ที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการต่าง ๆ

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ความแตกต่างระหว่างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของกลุ่มสร้างเสริม-ประสบการณ์ชีวิต จะมีอยู่ที่เพียงรูปแบบของหลักสูตรเท่านั้น นอกเหนือจากนั้นแล้ว หลักการ โครงสร้าง เนื้อหา เวลาเรียนจะคงเดิมจะต่างกันก็ในประเด็นปลีกย่อยเท่านั้น เนื้อหา รายละเอียดย่อมปรับเปลี่ยนได้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและกาลเวลา โดยวิธีการสอนมุ่งเน้นทักษะกระบวนการให้แก่ผู้เรียน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเสาะแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ พัฒนาตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต

การจัดกระบวนการเรียนการสอน

ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนนั้น หนังสือ พฤกษะวัน (2534 ข, หน้า 87) ได้ให้ความหมายของ กระบวนการ หมายถึงลักษณะของการดำเนินการที่มีขั้นตอนและลำดับเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างมีความต่อเนื่องไม่ขาดสาย จนกว่างานนั้นจะสำเร็จลง โดยประกอบไปด้วย

1. มีจุดประสงค์ที่แน่นอนโดยกำหนดไว้ แต่อาจได้แนวคิดหรือข้อสังเกตอื่นที่เป็นผลพลอยได้ ฉะนั้นในขั้นของจุดประสงค์ก็จะต้องกำหนดว่า จะทำหรือได้อะไรให้แน่นอนลงไป
2. มีการวางแผนหรือคิดไว้ล่วงหน้า เช่น มีการเตรียมวัสดุ กำลังเงิน และขั้นตอนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
3. ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนหรือแผนปฏิบัติงาน ใช้เทคนิคการติดตามผลงาน ประสานงาน และอื่น ๆ ตลอดจนแก้ไขหรือดัดแปลงขั้นตอนการปฏิบัติไปพร้อมกับการดำเนินงาน หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดข้อง

4. งานสำเร็จตามเป้าหมายทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เฉพาะเป้าหมายทั้งในด้านปริมาณซึ่งมักจะได้ ส่วนคุณภาพนั้นอาจยิ่งหย่อน ซึ่งจะต้องปรับปรุงในครั้งต่อ ๆ ไป

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2534, หน้า 12) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า กระบวนการอย่างง่าย ๆ ดังนี้

กระบวนการ คือ แนวทางดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่มีขั้นตอนซึ่งวางไว้อย่างเป็นลำดับ ตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่มีผู้เสนอไว้ ได้มีการทดลองใช้แล้วและแสดงว่าเป็นขั้นตอนที่ช่วยให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์และเป้าหมายได้ โดยใช้เวลาและทรัพยากรน้อยที่สุด

ในการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 67) ได้กล่าวถึง กระบวนการ 2 ลักษณะ คือ

1. จัดกิจกรรมให้เป็นกระบวนการ หมายถึง การมีขั้นตอนต่าง ๆ ให้เด็กได้แสดงออกหรือปฏิบัติโดยใช้ร่างกาย ความคิด การพูดในการเรียนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์คือ ได้ความรู้หลังจากทำกิจกรรม
2. พัฒนาให้เด็กเกิดความสามารถเชิงกระบวนการ หมายถึง การปลูกฝังให้เด็กมีความสามารถในการปฏิบัติเป็นขั้นตอนติดตัวไปใช้ในชีวิตจริง ดังคำกล่าวที่ว่า แทนที่จะให้อาหารเมื่อคนหิว แต่เราควรให้เขารู้วิธีการหาอาหาร ประุงอาหารมาบำบัดความหิวจะดีกว่า

จากความหมายที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า กระบวนการหมายถึง แนวทางดำเนินงานที่มีขั้นตอนเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้เวลาและทรัพยากรน้อยที่สุด

การจัดการเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะต้องมีกระบวนการสอนที่มีขั้นตอนการปฏิบัติที่แน่นอน ซึ่ง สมนึก ลิมทอง และ ชาตรี อายุวัฒน์ (2522, หน้า 150) ได้กล่าวถึงกระบวนการสอนไว้ว่า

กระบวนการสอน หมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ การจัดประสบการณ์นั้นต้องเน้นให้ผู้เรียนกระทำกิจกรรมมากกว่ากิจกรรมของครู กิจกรรมที่ให้นักเรียนกระทำต้องเตรียมไว้ล่วงหน้า และจัดเรียงลำดับก่อนหลัง ตามลักษณะความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา เมื่อผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมที่จัดให้แล้ว ต้องสามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

โดยปกติกระบวนการเรียนการสอนจะเกิดขึ้นได้ย่อมอาศัยองค์ประกอบที่จำเป็น 4 ประการ ได้แก่ หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียนและที่เรียน สไตเนอร์ (Stiener, 1980 อ้างใน อัสพร มีสิงห์ 2534, หน้า 12) ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้ยาก และในองค์ประกอบทั้งสี่ตัวนี้ครูดูจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เนื่องจากครูเป็นผู้พัฒนาองค์ประกอบตัวอื่นและยังเป็นผู้ที่ปฏิสัมพันธ์กับเด็กโดยตรงอีกด้วย

หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ค่าของหลักสูตรอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนที่ดี ดังนั้นครูจะต้องเริ่มต้นการจัดกิจกรรมการเรียนที่ถูกต้องควรตามแนวคิดในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534, หน้า 230-232) ดังต่อไปนี้

1. ครูใช้เด็กเป็นศูนย์กลาง มีครูเป็นผู้กำกับ ครูจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจและประยุกต์เนื้อหา กระบวนการและทฤษฎีการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและให้เหมาะสมสอดคล้องกับท้องถิ่น กำหนดกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติอย่างหลากหลายและเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนให้เป็นทักษะกระบวนการอย่างแท้จริง โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหา กระบวนการแก้ปัญหา และสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จะเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามกระบวนการ 9 ประการ ซึ่งเป็นทักษะรวมของทักษะอื่น ๆ และเน้นการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นพิเศษ
3. สอนคนไม่ใช่สอนหนังสือ การเตรียมคนเพื่อให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาจะต้องปลูกฝังคุณลักษณะ ค่านิยม เจตคติต่าง ๆ อันจำเป็นให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
4. ให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ การเสาะแสวงหาความรู้ย่อมมีระบบ ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทางสังคม ตลอดจนความรู้ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน โดยผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การเลือก การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีครูคอยให้คำปรึกษา เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้แต่ละขั้นตอน
5. ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหานั้น ๆ เท่าที่สามารถทำได้

6. ฝึกฝนให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพอนามัย โดยจัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพตอนเช้าทุกวันเป็นประจำอย่างน้อยวันละ 1 คาบ รวมกับการเรียนข่าว เหตุการณ์ การตรวจสอบสุขภาพอนามัยนี้อาจจะตรวจในเวลาอื่นที่ครูเห็นว่าเหมาะสมก็ได้

7. ฝึกฝนให้นักเรียนมีความสนใจ รู้จักวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ประจำวัน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวาง ทันสมัย เห็นสิ่งที่ผิดที่ถูกต้อง สิ่งที่ควรเชื่อและไม่ควรเชื่อ เพื่อจะได้นำสิ่งที่ดีไปปฏิบัติตาม โดยจัดให้มีการเล่าข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน รวมทั้งการอภิปรายร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนในตอนเช้าอย่างน้อยวันละ 1 คาบ รวมกับการตรวจสอบสุขภาพอนามัย

8. ครูสามารถยืดหยุ่นเวลาเรียนได้ ตามความสนใจของผู้เรียน และความเหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องแต่ละตอน

9. ครูในฐานะเป็นผู้จัดการสำคัญของการจัดการเรียนการสอน จะต้องสร้างบรรยากาศให้นักเรียนและเพื่อนเอื้อต่อกันในเชิงของการเรียนรู้ การเสาะแสวงหาความรู้หาคำตอบ แก้ปัญหาให้เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับแก่กันและกัน

2. การสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ

2.1 ความหมายของคำว่า "ข่าว" เหตุการณ์และวันสำคัญ

มานิต มานิตเจริญ (2528, หน้า 159, 1048) ได้ให้ความหมายของคำว่าข่าวและเหตุการณ์ ดังนี้

ข่าว น. คือ รายงานเรื่องราวที่เกิดขึ้น, เรื่องที่คนนำมาบอก เรื่องที่เล่าลือกัน
คำบอกเล่า

เหตุการณ์ น. หมายถึง ภาวะความเป็นไป, เรื่องที่เกิดขึ้น

สุโท เจริญสุข (2525, หน้า 356) ได้ให้ความหมายของข่าวไว้ว่า ข่าวหมายถึงเรื่องที่ถูกบอกเล่าต่อกันโดยทางคำพูดจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2533, หน้า 638) ได้กล่าวถึง ความหมายของข่าวไว้ว่าข่าว คือ รายงานของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ ในที่นี้ขอเน้นว่า "ข่าว" คือ "รายงาน"

มิใช่เพียงเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวมีคนรายงานมาให้เราทราบสาระสำคัญของข่าวต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการ เห็นพ้องต้องกันว่าประชาชนควรทราบเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ

โดยสรุปแล้ว ข่าวหมายถึง รายงานของเรื่องราวที่น่าสนใจ ส่วนเหตุการณ์นั้นก็หมายถึง เรื่องที่เกิดขึ้นที่มีความสำคัญและเป็นผลของเรื่องราวนั้น ๆ ข่าวและเหตุการณ์มีความหมายคล้ายคลึงกัน

ส่วนวันสำคัญ สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์และคณะ (ม.ป.ป., หน้า 170) ได้ให้ความหมายว่า วันสำคัญคือ วันที่มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น

วินัย พัฒนรัฐ และคณะ (ม.ป.ป., หน้า 185) ได้ให้ความหมายของวันสำคัญไว้ว่า วันสำคัญหมายถึง วันที่มีเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่สำคัญเกิดขึ้นในอดีต เป็นวันที่ควรแก่การจดจำและยกย่อง เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเตือนใจให้พวกเราระลึกถึงและปฏิบัติตนให้เป็นคนดี สืบทอดต่อไป

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า วันสำคัญคือวันที่มีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้นในอดีต เป็นวันที่ได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเตือนใจให้พวกเราระลึกถึงจนเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

2.2 ความจำเป็นที่ต้องเรียนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญ

ตามหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ข้อที่ 2 ที่ว่า “เป็นการศึกษาที่มุ่งให้นักเรียนได้นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต” เพื่อเป็นการสนองนโยบายของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนจึงต้องเน้นกระบวนการ โดยเฉพาะกระบวนการกลุ่มและทักษะกระบวนการ 9 ชั้น การจัดการประสบการณ์จะต้องมีทั้งประสบการณ์ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ประสบการณ์ในโรงเรียนนั้นมักเป็นเหตุการณ์ที่ผู้เรียนพบด้วยตนเอง ส่วนประสบการณ์นอกโรงเรียนนั้นมีอยู่มากมายทั้งด้านสื่อมวลชน และจากสภาพแวดล้อม

วารี ธีระจิตร (2534, หน้า 134) กล่าวว่า การเรียนรู้เรื่องข่าวและเหตุการณ์เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการปรับตัวของนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนจะได้เข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เรื่องราวใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นและกำลังเปลี่ยนแปลงไปอยู่ทุกขณะ นักเรียนควรได้รับการสอนให้มีความสนใจ มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านข่าว แยกแยะข้อเท็จจริงจากข่าว วิเคราะห์ข่าว ได้ถูกต้องซึ่งต้องอาศัยกลวิธีสอนหลาย ๆ แบบที่จะให้นักเรียน เรียนรู้ข่าวและเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง

การสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญในระดับประถมศึกษา จะมีประโยชน์มากหากโรงเรียนทุกโรงเรียนได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนในจุดประสงค์ของการสอนข่าวและเหตุการณ์ในแต่ละระดับชั้น

2.3 จุดประสงค์ของการสอนข่าว เหตุการณ์และวันสำคัญ (กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญในแต่ละระดับชั้นไว้ดังนี้ (กรมวิชาการ, 2535 ก, หน้า 125-130)

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

1. เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของความรู้ ข่าวสาร และข้อมูล
2. รวบรวมความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลตามคำแนะนำ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

1. วิเคราะห์ข้อเท็จจริงและแหล่งของความรู้ข่าวสารและข้อมูล
2. รวบรวมความรู้ ข่าวสารและข้อมูลด้วยตนเอง

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

1. เสนอแนวปฏิบัติที่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์จากความรู้ ข่าวสารและข้อมูล
2. นำความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานและดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม

บุญส่ง ลอยสุวรรณ (2527, หน้า 29) กล่าวว่า การสอนข่าวแต่ละระดับชั้นเรียนจะต่างกันตามสภาพ เป็นต้นว่า ชั้น ป.1, 2 สามารถอ่านข่าวสั้น ๆ จากหนังสือพิมพ์ได้ แต่นักเรียนชั้น ป. 3, 4 สามารถอ่านข่าวที่มีความยาวกว่าชั้น ป.1 และ 2 ได้ ส่วนในชั้นที่สูงขึ้นไป นักเรียนจะรายงานข่าวปากเปล่าได้ นี่แสดงว่าการสอนข่าวในชั้นที่สูงขึ้นย่อมผ่านขั้นตอนพื้นฐานมาแล้ว แสดงว่านักเรียนสามารถอ่านและจับใจความจากหนังสือพิมพ์ได้แล้ว

2.4 วิธีสอนข่าว เหตุการณ์และวันสำคัญ

จาโรลิเมก (Jarolimek, 1966 อ้างใน วารีย์ ภิระจิตร, 2534, หน้า 139-140) ได้กล่าวถึงการสอนข่าวและเหตุการณ์ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและควรบรรจุให้สอนอยู่ในหลักสูตร ควรเริ่มสอนให้แก่เด็กเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นต้นไป ครูต้องระมัดระวัง

ในการวางแผนรายการที่จะสอนและวิธีสอนเพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสนใจเรื่องข่าวและเหตุการณ์อย่างจริงจัง เพราะเป็นเรื่องที่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ บทบาทของครูในการสอนข่าวและเหตุการณ์นั้นก็คือ "ครูควรรหาความรู้จากวารสาร หนังสือพิมพ์ และพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเรียนข่าวของนักเรียนอย่างจริงจัง ครูจะหาความรู้ในหัวข้อข่าวจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวารสาร เพื่อสามารถนำไปเพิ่มเติมความรู้เรื่องข่าวให้แก่นักเรียนและปรับวิธีการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ"

บุญส่ง จิระวุฒิ (2514, หน้า 43) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนข่าวและเหตุการณ์ให้ได้ผลดีนั้น ครูจะต้องมีบทบาทที่สำคัญคือ

1. ครูต้องเป็นผู้ที่สนใจต่อข่าวและเหตุการณ์ เพื่อให้เป็นคนมีความรอบรู้
2. ครูผู้สอนจะต้องวางตัวเป็นกลางต่อข่าวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่าได้มีการชักจูงใจ

นักเรียนให้มือคติดต่อข่าวและเหตุการณ์

3. ถ้ามีการอภิปรายข่าวและเหตุการณ์ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายอย่างเต็มที่
4. การศึกษาข่าวและเหตุการณ์ควรจะได้ส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ความ

ปลอดภัยของสังคม ศิลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

วารี ฤทธจักร (2534, หน้า 151-152) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะช่วยส่งเสริมการสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญให้ได้ผลดีดังต่อไปนี้

1. การเตรียมตัวครูเอง ครูควรอ่านหนังสือ วารสาร ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์และควรเข้าไปมีส่วนร่วมกับนักเรียนอย่างจริงจัง
2. การเตรียมชั้นเรียน โดยจัดเตรียมสิ่งที่จะใช้ค้นคว้าอ้างอิง เช่น หนังสือพิมพ์หลายฉบับ วางแผนติดภาพแผนที่ แผ่นภาพบนป้ายนิเทศและเขียนคำศัพท์ข้อความลงบนกระดานดำที่จะต้องฝึกให้นักเรียนเข้าใจตรงกัน
3. การเตรียมนักเรียน ครูควรเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้ข่าวและเหตุการณ์ให้ได้รับผลดีได้ดังนี้

3.1 สร้างความสนใจด้วยภาพ แผนที่ การเล่าเรื่อง ตลอดจนให้ดูวารสารชนิดต่าง ๆ

3.2 ให้อภิปรายถึงเหตุผลว่าทำไมหัวข้อข่าวจึงลงในหนังสือพิมพ์

3.3 ให้เข้าใจความหมายของคำศัพท์และข้อความใหม่ ๆ

3.4 นำแผนที่และลูกโลกมาใช้ประกอบการเสนอข่าว

3.5 เสนอวัตถุประสงค์การอ่าน

3.6 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้อ่านข่าวตามระดับความสามารถ

3.7 ใช้ป้ายนิเทศ ภาพ สื่อการสอน เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียนและให้นักเรียนได้รับแนวคิดที่สำคัญ

3.8 จัดกิจกรรมที่สัมพันธ์กับเรื่องราวในข่าว เช่น การรายงาน การแสดงบทบาทสมมุติ การอภิปราย เป็นต้น

2.5 ความพร้อมกับการเรียน

มีกฎการเรียนรู้ข้อหนึ่งตั้งขึ้นโดย ธอร์นไคค์ (Thorndike, 1988) ชื่อว่า กฎความพร้อม (Law of Readiness) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับเรื่องความพร้อมของเด็กโดยตรง ธอร์นไคค์ เสนอแนะกฎข้อนี้ว่า

ในการเรียนรู้ของบุคคล ถ้าบุคคลบังเกิดความพร้อมในการกระทำและได้แสดงการกระทำนั้น ๆ ออกมาในเวลานั้น การเรียนจะบังเกิดผลดี ผู้เรียนจะเกิดความพอใจ สุขใจ และในทำนองตรงกันข้ามหากผู้เรียนไม่พร้อมจะทำ แต่ต้องกระทำในขณะนั้น การเรียนจะไม่ได้ผล ผู้เรียนจะบังเกิดความไม่พอใจ กฎนี้ยอมรับกันมานานแล้วจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะการเรียนที่ดีจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนนั่นเอง

(สุโท เจริญสุข, 2514, หน้า 73)

ความหมายของความพร้อมในการเรียน

บันลือ พทกษะวัน (2534 ก, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของความพร้อมในการเรียนว่า หมายถึง สภาพที่เด็กผู้เรียนสามารถรับรู้และเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนการสอนได้ดี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เด็กที่มีความพร้อมทางการเรียนจะเป็นผู้ที่สามารถ เรียนรู้ได้ดี โดยมีอุปสรรคน้อยที่สุดนั่นเอง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2526, หน้า 85) ได้กล่าวถึง ความพร้อมในการเรียนว่า ความพร้อมในการเรียนคือ การที่ผู้เรียนมีวุฒิภาวะ มีความต้องการหรือมีความสนใจและมีความรู้พื้นฐานในการเรียนมากพอที่จะสามารถเรียนบทเรียนที่ครูจะทำการสอน จนบรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนในบทเรียนนั้น ๆ ได้

สรุปได้ว่า ความพร้อมในการเรียนหมายถึง สภาพที่ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานมากพอที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีจนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนนั้น ๆ ได้

การเตรียมความพร้อม นักจิตวิทยาการศึกษาได้กล่าวว่า ความพร้อมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนการสอน จากกฎการเรียนรู้ของ ธอร์นไดค์ เราอาจกล่าวได้ว่า ถ้าปราศจากความพร้อมแล้วการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ยาก หรือถ้าหากจะเกิดขึ้นก็เป็นไปอย่างผิวเผิน ฮิลการ์ด และโบเวอร์ (Hillgard and Bower, 1966) การเตรียมความพร้อมนอกจากจะทำได้โดยการเร้าความสนใจแล้ว อาจทำได้โดยประเมินสถานภาพของผู้เรียนก่อนสอน ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งเป็นพื้นฐานเพียงใด เพื่อจะจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้ต่อเนื่องจากความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียน อย่างไรก็ตามถึงแม้การเตรียมความพร้อมจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ แต่เวลาที่ใช้ในส่วนนี้ไม่ควรจะมากเกินไป เดวีส์ (Davies, 1981, p. 51) ได้เสนอแนะว่า ถ้าเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งให้ความรู้ (Knowledge) แก่ผู้เรียนแล้วควรจะใช้เวลาสำหรับการนำเข้าสู่บทเรียนประมาณร้อยละ 10 ของเวลาที่ใช้สอนทั้งหมด แต่ถ้าเป็นการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในส่วนนี้อาจจะออกในลักษณะการอธิบายสิ่งที่เป็นพื้นฐานเสียก่อน โดยใช้เวลาประมาณร้อยละ 15 ของเวลาทั้งหมด การใช้เวลาสำหรับการเตรียมความพร้อมน้อยก็เพื่อให้มีเวลาเพียงพอสำหรับการให้ความรู้ใหม่และการฝึกทักษะ ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนนั่นเอง

(สังัด อุทรานันท์, 2532, หน้า 28-29)

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญสำหรับนักเรียนชาวเขาจะได้ผลดียิ่งขึ้น ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเรียนเป็นกลุ่ม ครูฝึกให้นักเรียนเลือกประธานกลุ่มและเลขาของกลุ่ม ครูมอบหมายงานให้นักเรียนทำเพื่อฝึกให้นักเรียนทำงานร่วมกัน มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ฝึกให้นักเรียนตั้งคำถาม ถามโต้ตอบกัน
2. การหาข่าว ครูแนะนำให้นักเรียนหาข่าวที่เหมาะสมกับระดับชั้น โดยเฉพาะการหาข่าวจากหนังสือพิมพ์ ครูควรจะทำสมุดสะสมข่าวเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนในการหาข่าว
3. การพูด ฝึกให้นักเรียนเล่าเรื่องจากภาพ หรือเหตุการณ์ที่นักเรียนประทับใจ
4. การฟัง ครูเล่านิทาน เล่าข่าวให้นักเรียนฟังเพื่อฝึกให้นักเรียนจับใจความสำคัญของเรื่อง
5. การอ่าน ครูกำหนดให้นักเรียนอ่านข่าวในใจ แล้วให้นักเรียนตอบคำถามสั้น ๆ หรือ ให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญของข่าว

2.6 การสอนข่าว เหตุการณ์กับการสอนอ่านอย่างพินิจ

บันลือ พทกษะวัน (2534 ก, หน้า 81) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้การอ่านอย่างพินิจได้ดี นับเป็นจุดสุดยอดแห่งการอ่าน เพราะถือว่าการอ่านที่จะใช้ประโยชน์ได้ดีนั้น ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้วใช้สติปัญญาถ่วงถ่วง วิวินิจฉัย เลือกตัดสินใจว่าจะเชื่อได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด หรือบอกพร้อม แล้วเลือกส่วนที่ส่วนที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์หรือเก็บเป็นความรู้เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีสืบไป การอ่านอย่างพินิจเรียกว่าการอ่านแบบไตร่ตรองหรืออ่านอย่างมีวิจารณ์ หมายถึง การอ่านที่ต้องใช้ความรู้มาทำการวิจารณ์ ซึ่ง ประเทิน มหาจันทร์ (2530, หน้า 173) ก็ได้กล่าวเป็นทำนองเดียวกันว่า การอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์มิใช่การอ่านเพื่อความเข้าใจแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องการความลึกซึ้งมากกว่านั้น กล่าวคือ ในการอ่านอย่างพินิจพิเคราะห์ ผู้อ่านจะต้องมีความเข้าใจเรื่องราวที่อ่านเป็นเบื้องต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะสำหรับการอ่านโดยทั่ว ๆ ไป นอกจากนั้นผู้อ่านยังต้องรู้จักประเมินความคิดของผู้เขียนซึ่งมิได้ระบุไว้ตรง ๆ หากผู้อ่านจะต้องใช้วิจารณ์ตัดสินเอาเอง ตามความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านเอง เมื่อเข้าใจแนวคิดของผู้เขียนแล้ว ผู้อ่านก็สามารถวิเคราะห์แนวความคิดนั้น ๆ ได้

ความจำเป็นของการอ่านอย่างพินิจพิจารณา

ปัจจุบัน การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปอย่างกว้างขวาง ระบบสื่อสารมวลชนมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกวันนี้เป็นอันมาก การฝึกให้เด็กเพียงอ่านหรือฟังเพื่อความเข้าใจนั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ จะต้องให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผลควบคู่ไปกับการอ่านหรือการฟังด้วยทุกครั้ง ความก้าวหน้าในด้านการโฆษณาชวนเชื่อในยุคปัจจุบันมีมากจนคนส่วนใหญ่ตามไม่ทัน เช่น ในการโฆษณาหาเสียง การโฆษณาสินค้า การโฆษณาชักชวนให้ต่อต้านหรือเดินขบวน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ถ้าหากผู้อ่านหรือผู้ฟัง ไม่ได้ใช้ความคิดอย่างรอบคอบแล้ว ก็จะต้องตกเป็นเหยื่อของการโฆษณานั้นโดยง่าย ความจำเป็นที่ต้องมีการอ่านอย่างพินิจพิจารณา ประเทิน มหาพันธ์ (2530, หน้า 173- 174) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านสื่อสารมวลชนมีมาก การรับข่าวสารจึงจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณให้รอบคอบ เพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง
2. ความก้าวหน้าทางด้านการโฆษณาขายสินค้ามีมากจนคนส่วนใหญ่หลงเชื่อในคำโฆษณา การใช้ความคิดอย่างพินิจพิจารณาจะช่วยให้การตัดสินใจซื้อสินค้าเป็นไปอย่างถูกต้อง
3. เนื่องจากลัทธิการปกครองในปัจจุบันมีหลายลัทธิ แต่ละลัทธิก็พยายามโฆษณาชวนเชื่อโดยใช้หลักจิตวิทยาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง การใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบจะช่วยให้การตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อลัทธิใดเป็นไปอย่างถูกต้อง
4. ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย และวิถีทางของประชาธิปไตยนั้นส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผล ด้วยเหตุนี้การอ่านอย่างพินิจพิจารณาก็ดี จึงมีความจำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย
5. ปัจจุบันบรรดาสรรพตำราต่าง ๆ มีมาก การเรียนรู้ของคนในยุคปัจจุบันจึงมิได้ยึดอยู่กับตำราเพียงเล่มเดียว หากต้องใช้วิจารณญาณจากตำราหลายเล่ม หลายผู้เขียน ด้วยเหตุนี้การอ่านอย่างพินิจพิจารณาจึงมีความจำเป็นมากในยุคปัจจุบัน

แนวการฝึกการอ่านอย่างพิถี

บันลือ พดกษะวัน (2534 ก, หน้า 82-83) ได้กล่าวถึงแนวการฝึกอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้สามารถนำหลักการ วิธีการไปพิจารณาตรวจสอบดำเนินการเพื่อพิถีได้หลายลักษณะ คือ

1. ฟังข่าว เหตุการณ์ การรายงานแล้วอภิปรายถึงความเชื่อได้ หรือไม่ได้ พิจารณาที่มาของแหล่งข่าวว่าน่าเชื่อถือเพียงใด
2. อ่านข้อความ เรื่องราว ตอนใดตอนหนึ่งแล้วให้เหตุผลหรือชี้แนะได้ว่าสมเหตุสมผล หรือสมจริงหรือไม่ เช่น ความเป็นไปได้ สอดคล้องกับเหตุการณ์ สถานการณ์ ฤดูกาล ขนบธรรมเนียม ความเชื่อและคุณธรรม
3. ฝึกให้วิจารณ์บทความที่ปรากฏตามสิ่งพิมพ์หลายประเภทว่า ให้ความรู้ ความเข้าใจ มีแนวโน้มเอียงไปทางใด เช่น เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น
4. ให้ผู้เรียนรวบรวมข้อความที่หาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ แล้วนำมาเล่าถึงรายละเอียดของข่าวว่ามีความสอดคล้องกับหัวข่าวเพียงใด คงตอบได้ว่าหัวข่าวจะสร้างความตื่นเต้นให้มากกว่า เนื้อข่าวแล้วลองอภิปรายว่าเป็นเพราะเหตุใด
5. เก็บข่าวจากคำโฆษณา คำประกาศเชิญชวนต่าง ๆ ว่ามีข้อความ เป็นไปได้ตามที่โฆษณาเพียงใด ทำไม่จึงเป็นเช่นนั้น ก่อนที่เราจะเชื่อข่าวต่าง ๆ ควรทำอย่างไร
6. ข่าวบางประเภทเป็นข่าวที่ชวนให้เชื่อโซกลาง ให้นำมาอภิปรายถึงผลเสียของการเชื่อโซกลางนั้นว่าเป็นอย่างไร จะหาทางป้องกันได้อย่างไร

ในยุคปัจจุบัน เราเน้นการสอนข่าวเหตุการณ์ เพื่อจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์และปรับตัวได้ เป็นอย่างดีควรจะใช้ข่าวเหตุการณ์นำไปสู่การสอนอ่านอย่างพิถีได้ดีมาก ซึ่ง บันลือ พดกษะวัน (2534 ข, หน้า 116-117) ได้กำหนดแนวไว้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการพินิจข่าว

ชื่อของข่าว	ประเภทของข่าว	แหล่งของข่าว	ประโยชน์หรือโทษ	ผลการวิเคราะห์
โรคระบาด	สุขภาพ-อนามัย	กระทรวงสาธารณสุข	โทษ	ป้องกัน(ใช้ประโยชน์) และแพร่ข่าว
การขึ้นเงินเดือน	เศรษฐกิจ	หนังสือพิมพ์	ประโยชน์	ยังไม่แน่นอน
การปราบยุง	วิทยาศาสตร์	กระทรวงวิทยาศาสตร์	ประโยชน์	ให้ความร่วมมือ

เมื่อรายงานแล้วจำต้องเน้นให้มีการอภิปรายถึงแหล่งข่าว ว่าเชื่อถือได้หรือไม่ ประโยชน์หรือโทษ คำนึงถึงเหตุผลความเป็นไปได้ ผลการวิเคราะห์ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร เช่น สำหรับตัวนักเรียนเอง (วางแผนปฏิบัติ) สำหรับประชาชนทั่วไป นักเรียนผู้เรียนก็ต้องนำข่าวนั้น ๆ ไปเผยแพร่ให้คนในหมู่บ้านทราบ

การสอนข่าวและเหตุการณ์ดึงความเห็นของสมิธ (Smith, 1981 อ้างใน วารสาร ศึกษาศาสตร์ 2534, หน้า 140) ได้ให้ความเห็นว่า การสอนข่าวเหตุการณ์จะช่วยให้เด็กเห็นความสำคัญของการแสวงหาความรู้ใหม่ ให้อัจฉริยภาพความรู้จากข่าวไปใช้ให้เป็นประโยชน์และทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ ช่วยพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ให้อัจฉริยภาพแยกแยะ ตัดสินใจในสิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็ก และรู้จักตัดสินใจว่าอะไรเป็นความจริง ช่วยปลูกฝังการรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิจัย การสอนข่าวและเหตุการณ์ มีใช้จะสำคัญสำหรับชั้นมัธยมศึกษาเท่านั้น ในชั้นประถมศึกษาที่มีความสำคัญมากเท่า ๆ กัน

สุนทร จันทรตรี (2528, หน้า 136-137) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนข่าวและเหตุการณ์สำคัญดังนี้

1. เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติของนักเรียนไปในทางที่ถูกต้อง
2. เป็นการขยายความคิดอ่านของนักเรียนให้กว้างขวาง

3. ช่วยเพิ่มความสามารถทางภาษา เพราะได้ฟัง พูด อ่าน เขียน
4. เมื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ สามารถตัดสินใจได้ดี
5. สามารถรวบรวมและจำกัดขอบเขตของข้อมูล หรือข่าวสารเรื่องราวที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ได้

6. รู้จักเทคนิคของการโฆษณาชวนเชื่อ
7. รู้จักคำศัพท์ต่าง ๆ มากขึ้น
8. รู้จักใช้หรืออ่านแผนที่ แผนที่ภูมิ หรือกราฟสถิติต่าง ๆ

หลักการที่สำคัญในการสอนข่าวและเหตุการณ์ตามแนวคิดของ จาโรลิเมก (Jarolimек, 1966 อ้างใน วารีย์ ภิระจิตร, 2534, หน้า 141) ได้สรุปว่า

1. ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะในการอ่านข่าว
2. ให้สามารถแยกแยะข่าวได้ว่า ข่าวชนิดใดเป็นข่าวที่สำคัญและข่าวชนิดใดไม่สำคัญ
3. สามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากข่าวและแยกได้ว่าข่าวใดให้ข้อเท็จจริงและข่าวใดที่ไม่เป็นจริง
4. สามารถสรุปผลจากการอ่านข่าวได้ มีความรู้เกี่ยวกับการเสนอข่าว

เกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญกระทำได้โดย

1. พิจารณาดูระดับของวุฒิภาวะ ความสามารถ ประสบการณ์ที่มีอยู่ของผู้เรียน
2. พิจารณาว่าหัวข้อเรื่องที่สำคัญคืออะไร หรือสามารถใช้เป็นตัวนำไปสู่หัวข้อเรื่องที่สำคัญ ซึ่งจะสามารถนำไปสัมพันธ์กับการสอนในบทเรียนได้ เช่น ข่าวการจับผู้ร้ายก็จะนำไปสู่บทเรียนเรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองดี หรือหน้าที่ของตำรวจในชุมชน
3. มีแหล่งวัสดุที่จะใช้ในการศึกษาหัวข้อเรื่องที่ได้นี้เพียงพอหรือไม่ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฟิล์มสตริป ตำรา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีอยู่ในชุมชนเพียงพอหรือไม่ ที่จะใช้เป็นแหล่งในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
4. ตัวครูเองมีความรู้ ความสามารถในการหัวข้อเรื่องที่จะนำมาสอนเพียงพอหรือไม่

(สุนทร จันทรตรี, 2528, หน้า 137)

บุญส่ง ลอยสุวรรณ (2527, หน้า 29) ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญในการสอนข่าวและเหตุการณ์ 5 ขั้นตอน คือ

1. การหาข่าว แหล่งข่าวที่นักเรียนสามารถหาข่าวมาได้มีอยู่มากมาย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารต่าง ๆ แต่ในขอบเขตที่ขาดแคลนสื่อมวลชนเหล่านี้ ครูควรเน้นให้นักเรียนรู้จักการหาข่าวในหมู่บ้าน ข่าวโรงเรียน หรือสอบถามจากผู้อื่น หรือเป็นประสบการณ์ของนักเรียนเองมาแล้วให้เพื่อนในชั้นฟัง

2. การกรองข่าวหรือการเลือกข่าว ก่อนที่จะมีการรายงานข่าวประจำวัน สมาชิกในกลุ่มจะต้องหารือกัน เพื่อคัดเลือกข่าวที่เหมาะสมที่สุด ดีที่สุด ออกไปรายงานให้สมาชิกทั้งหมดฟัง ในขณะที่กลุ่มกำลังประชุมเพื่อกรองข่าวนั้น ครูต้องเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด การกรองข่าวเป็นกิจกรรมที่ต้องการฝึกให้นักเรียนมีวิจารณญาณในการเลือกข่าว รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

3. การรายงานข่าว ตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกจากกลุ่มเป็นผู้รายงานข่าวให้เพื่อนฟัง โดยใช้เวลาไม่นาน ควรฝึกให้นักเรียนสรุปย่อข่าว และให้นักเรียนพูดปากเปล่า

4. การวิเคราะห์ข่าว หลังจากผู้รายงานข่าวได้รายงานจนจบลงเป็นช่วงที่เปิดโอกาสให้เพื่อนนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ฝึกวิเคราะห์ข่าว โดยฝึกลักษณะง่าย ๆ ดังนี้

4.1 ข่าวนั้น ๆ เป็นอย่างไร

4.2 มีคุณค่าต่อนักเรียนและสังคมอย่างไร

4.3 เราจะหลีกเลี่ยงไม่ให้เหตุการณ์อย่างนั้นเกิดขึ้นกับเราอย่างไร (หากข่าวนั้นเป็นเรื่องไม่ดี)

การวิเคราะห์ข่าวของนักเรียนจะวิเคราะห์สั้น ๆ ตามความรู้สึกและพื้นฐานทางประสบการณ์ของนักเรียนเท่านั้น เมื่อครูสังเกตพบว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์ได้ก็ควรปล่อยให้เด็กวิเคราะห์เอง

5. การสรุปข่าว ข่าวทุกข่าวที่นำมารายงานต้องมีการสรุปทุกครั้ง ครูควรอภิปรายเรื่องการสรุปข่าว จะช่วยให้นักเรียนเห็นว่าข่าวนั้นมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงอย่างไร มีประโยชน์หรือเป็นภัยต่อตนเองหรือมีวิธีการหลีกเลี่ยงอย่างไร

วาริ ภิระจิตร (2534, หน้า 153) ได้เสนอแนะกิจกรรมที่สำคัญและน่าสนใจต่อการสอน
 ข่าวและเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งมีอยู่หลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การจัดการอภิปรายเป็นกลุ่ม
2. การอภิปรายโดยคณะบุคคล
3. การสร้างแผนภูมิ แผนที่ กราฟจากข่าวและเหตุการณ์
4. การจัดทำป้ายนิเทศ
5. การจัดทำสมุดข่าว สมุดภาพ
6. การวาดภาพข่าว
7. การรายงานข่าว

1. การจัดการอภิปรายเป็นกลุ่ม

การจัดอภิปรายชนิดนี้อาจทำได้โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มให้มี
 สมาชิกภายในกลุ่มประมาณ 5-6 คน ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายเรื่องที่กำหนด และต้องสรุปสาระสำคัญ
 ในการอภิปราย อาจกำหนดให้แต่ละกลุ่มสรุปสาระสำคัญให้ได้กลุ่มละ 4-5 ประโยค การจัดการ
 อภิปรายชนิดนี้เป็นการอภิปรายแบบระดมความคิดของสมาชิกในกลุ่ม

2. การอภิปรายโดยคณะบุคคล

การอภิปรายโดยคณะบุคคลคือ การอภิปรายโดยให้มีตัวแทนอย่างน้อยประมาณ 5 คน
 ออกมาอภิปรายในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเวลา 20 นาที นักเรียนจะมีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้า
 ประมาณ 3-4 วัน หรือ 1 สัปดาห์ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการนำเสนอต่อที่ประชุม ผู้ฟังจะ
 ทำหน้าที่ถามคำถามทำความเข้าใจเรื่องที่ฟัง และเพิ่มเติมแนวคิดที่สำคัญจากสิ่งที่ผู้อภิปรายได้เสนอ
 ให้ฟัง เป็นการช่วยให้การฟังอภิปรายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การสร้างแผนภูมิ แผนที่ กราฟ จากข่าวและเหตุการณ์

การสร้างแผนภูมิ แผนที่ กราฟจากข่าว เหตุการณ์ อาจทำได้โดยกำหนดหัวข้อให้ทำ
 เช่น แสดงการเพิ่มพลเมืองในกรุงเทพมหานคร นักเรียนจะเตรียมข้อมูลจัดทำแผนภูมิ ตาราง
 กราฟ แสดงข้อมูลจากข่าวนั้น ๆ

4. การจัดทำป้ายนิเทศ

การจัดทำป้ายนิเทศจากหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ นำเอาจุดสำคัญของเรื่องมาติดบนป้ายนิเทศ มีภาพและคำบรรยายประกอบ

5. การจัดทำสมุดข่าว สมุดภาพ

ครูอาจให้นักเรียนตัดข่าวที่น่าสนใจมาติดลงสมุด โดยการรวบรวมข่าวของทุกวันที่สำคัญ จะช่วยให้นักเรียนรู้จักติดตามข่าวสาร สร้างความสนใจต่อการอ่านข่าว ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงได้ เช่น เมื่อเวลาผ่านไปและต้องการทราบรายละเอียดของข่าวนั้น ๆ ก็สามารถนำสมุดข่าวมาอ่านรายละเอียดได้ การเลือกข่าวที่จะนำมาติดลงบนสมุดข่าวต้องระมัดระวังในการเลือกข่าวที่ให้ข้อมูลเท็จจริงถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงได้

6. การวาดภาพข่าว

การวาดภาพข่าว อาจวาดภาพการ์ตูนข่าว วิธีการนี้อาจนำมาใช้กับนักเรียนในระดับชั้น ป.5-6 ควรให้นักเรียนฝึกวาดภาพการ์ตูนข่าวเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน เช่น วาดภาพเกี่ยวกับเรื่องกีฬา สุขภาพอนามัย การเป็นพลเมืองดี หรือในหัวข้ออื่น ๆ ที่น่าสนใจ เป็นต้น

7. การรายงานข่าว

ในการรายงานข่าวเหตุการณ์ ครูควรช่วยให้นักเรียนใช้เทคนิคที่น่าสนใจ เพราะการรายงานข่าวนั้นเป็นการเสนอความรู้ให้สมาชิกในกลุ่มฟัง เป็นสิ่งที่ให้ประโยชน์แก่นักเรียนมาก เพราะการที่นักเรียนสามารถรายงานข่าวได้ นักเรียนจะต้องรวบรวมรายละเอียดของข่าว วางแผนการเขียนรายงาน และการสรุปสาระสำคัญของข่าวได้ เพื่อที่จะนำข่าวมารายงานหน้าชั้นเรียน การรายงานข่าวจะสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมภายหลังจากการฟังข่าวหรือการถามคำถามเพิ่มเติม ผู้รายงานข่าวควรเตรียมตัวในเรื่องการพูดให้ชัดเจน วิธีการรายงานต้องที่น่าสนใจ เพราะจะช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้ฟังสนใจ และให้ได้รับประโยชน์จากการฟังข่าวให้มากที่สุด ครูควรเน้นให้นักเรียนทราบวิธีการเตรียมตัวว่าควรเตรียมอะไรและเตรียมอย่างไร ควรจัดให้มีการประเมินผลภายหลังจากการฟังรายงานข่าวนั้น ๆ ด้วย เช่น

ให้ประเมินผู้พูดว่าผู้รายงานพูดได้ชัดเจนหรือไม่

ผู้รายงานได้เตรียมตัวมาอย่างดีหรือไม่

ผู้รายงานได้ใช้ภาษาพูดของตนเองหรือไม่

ผู้รายงานมีภาพ แผนภูมิ ประกอบการรายงานหรือไม่

ผู้รายงานมีวิธีที่ทำให้การรายงานชวน่าสนใจหรือไม่

มีการถามคำถามภายหลังการรายงานข่าวหรือไม่

นอกจากนั้นควรจัดให้มีการประเมินผู้ฟังด้วยเหมือนกัน โดยให้สังเกตว่าผู้ฟังได้ฟังอย่างตั้งใจ ไม่ขัดจังหวะผู้พูด ผู้ฟังถามคำถามภายหลังที่ผู้รายงานจบรายงานนั้นแล้ว

สุนทร จันทรตรี (2528, หน้า 137-138) ได้เสนอวิธีการที่ควรใช้ในการสอนข่าวและเหตุการณ์สำคัญ ๆ ดังนี้

1. การรายงานเป็นรายบุคคล
2. เชิญผู้เชี่ยวชาญเรื่องนั้นมาบรรยาย
3. การอภิปรายเป็นคณะ
4. การจัดป้ายนิเทศ
5. สั่งงานให้ไปติดตามข่าวจากวิทยุ โทรทัศน์แล้วนำมาอภิปรายในชั้นเรียน
6. จัดสถานการณ์จำลองรายการข่าววิทยุและโทรทัศน์ขึ้น
7. ให้นักเรียนแต่ละคนทำสมุดภาพ ตัดภาพข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญสะสมไว้
8. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มทำสมุดภาพข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญ พร้อมทั้งแสดง

ความคิดเห็นไว้ด้วย

9. ให้แปลความหมายของภาพการ์ตูน เช่น การ์ตูนล้อเลียนต่าง ๆ
10. ฉายสไลด์หรือฟิล์มสตริปที่ตรงกับเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ
11. เปรียบเทียบข่าวเรื่องเดียวกัน จากหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับและจากวิทยุเพื่อ

เปรียบเทียบหลักการและวิธีการเสนอข่าว

12. จัดนักเรียนออกเป็นกลุ่มให้มีความรับผิดชอบไปเตรียมข่าวมาเสนอเมื่อถึงวันที่กำหนด

ในแต่ละวัน

13. ให้แปลข่าวภาพออกมาเป็นข่าวสาร
14. จัดรายการสัมภาษณ์จำลองเกี่ยวกับข่าว
15. ศึกษาจากหนังสือพิมพ์ เพื่อดูการรายงานข่าว
16. จัดสะสมภาพข่าวที่ตัดจากหนังสือพิมพ์ไว้ในแฟ้ม

17. จัดรายการเสนอข่าวภายในโรงเรียนในตอนเช้าและกลางวัน
18. จัดรายการฝึกการพูดเพื่อเสนอข่าว
19. นำข่าวมาแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมุติ

2.7 ข้อเสนอแนะในการสอนข่าว เหตุการณ์สำหรับนักเรียนชาวเขา

ไพบุลย์ จันทยศ (2528, หน้า 42-43) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมการรายงานข่าวเหตุการณ์ว่าต้องจัดให้ครบกระบวนการ และเป็นระบบกลุ่มตามที่หลักสูตรต้องการคือ

1. ขึ้นไปค้นคว้า ให้เข้าระบบกลุ่มก็ต้องทำเป็นกลุ่ม ไปค้นหาแล้วเอาข่าวแต่ละคนที่ได้มาปรึกษากัน มาวิเคราะห์เลือกว่าข่าวของใครน่าสนใจก็เลือกเอาข่าวนั้นสำหรับออกรายงานเพียงวันละข่าวก็พอ เพราะเราต้องฝึกกระบวนการหลายขั้นตอน เมื่อเลือกได้ข่าวแล้วส่งตัวแทนออกไปรายงานให้กลุ่มอื่น ๆ ฟัง

2. เมื่อรายงานข่าวแล้วก็มีคำถามก็ให้เป็นระบบกลุ่มคือทุกกลุ่มจะปรึกษากันเพื่อตั้งคำถามเป็นคำถามของกลุ่ม ทุกคนจะต้องออกความคิดร่วมกันแล้วเลือกคำถามของแต่ละคนในกลุ่ม เอาคำถามที่เห็นว่าน่าสนใจเป็นคำถามของกลุ่ม แล้วให้ตัวแทนของกลุ่มคนหนึ่งเป็นผู้ถาม

3. คนรายงานจะตอบคำถามก็ตอบเป็นระบบกลุ่ม คือให้สมาชิกในกลุ่มของตนเดินออกไปร่วมปรึกษาแล้วก็ตอบ การที่ต่างคนต่างถามและผู้รายงานเป็นคนตอบคนเดียวนั้นจะทำให้ขาดกระบวนการกลุ่มไป ไม่ได้ฝึกกระบวนการกลุ่มซึ่งเป็นกระบวนการที่จุดหมายหลักสูตรให้เน้น

4. การสรุปข่าว เมื่อซักถามแล้วก็มีสรุป โดยให้กลุ่มที่ฟังปรึกษาหารือกันในกลุ่มของตนว่าจะสรุปอย่างไร ให้เวลาเขาปรึกษากันเล็กน้อย แล้วให้ผู้รายงานข่าวชี้เอง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกมาสรุป ขั้นตอนนี้เป็นฝึกการยอมรับความคิดเห็น ฝึกการรวบรวมข้อมูลจากการฟัง

5. การวิจารณ์ เพื่อฝึกนิสัยการวิพากษ์วิจารณ์ ฝึกนิสัยการอดทนต่อคำวิจารณ์และต้องทำระบบกลุ่มคือ ปรึกษามหาชิกในกลุ่มว่าจะวิจารณ์อย่างไร วิจารณ์เนื้อหาข่าว วิจารณ์ทั้งคนรายงาน เมื่อแต่ละกลุ่มปรึกษากันแล้ว ก็ให้คนรายงานข่าวเลือกตัวแทนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งออกไปวิจารณ์

6. การอภิปราย เป็นการปลูกฝังความคิดความอ่าน ฝึกแลกเปลี่ยนความเห็นกัน ฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นและกัน ครูเอาข่าวที่ได้กรายงานมาตั้งเป็นประเด็นคิด (ไม่ใช่ประเด็นจำ)

ประเด็นคิดจะถามในเชิงเหตุถามผล ถามให้เปรียบเทียบ เช่น เด็กรายงานเรื่อง ไก่ชนกัน ครูอาจตั้งประเด็นคิด "ทำไมไก่จึงชนกัน" "ไก่ชนเปรียบเหมือนคนทำอะไรกัน" "การทะเลาะกัน มีข้อดีหรือไม่ดีอย่างไร" "ทำอย่างไรเราจะหลีกเลี่ยงการทะเลาะกัน" การรายงานข่าวเหตุการณ์จะต้องให้เด็กได้ฝึกครบตามกระบวนการ ครูคนไหนฝึกเด็กไม่ครบกระบวนการ สังเกตเห็นง่าย ๆ เด็กจะซื่อๆ แต่ถ้าครูไหนที่ฝึกเด็กครบกระบวนการเป็นประจำ หากเราสัมภาษณ์เด็กห้องนั้น จะเห็นเด็กฉลาด พูดเก่ง มีเหตุมีผล มีไหวพริบดีกว่าห้องเรียนที่ครูสอนไม่ครบกระบวนการเห็นชัดมาก

กองวิชาการ (2534, หน้า 194-195) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสอนข่าวเหตุการณ์สำหรับนักเรียนชาวเขา ดังนี้

1. การหาข่าว

- ข่าวและเหตุการณ์ต้องสอนวันละ 1 คาบ (ประมาณ 20 นาที)
- ครูอาจกำหนดให้เด็กทุกคนในกลุ่มหาข่าวมาคนละ 1 ข่าว (วันละ 1 กลุ่ม)
- แหล่งข่าวต่าง ๆ ได้มาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน วิทยุ หนังสือพิมพ์

เหตุการณ์ในหมู่บ้าน โทรทัศน์ ฯลฯ

2. การประชุมกลุ่มเพื่อกรองข่าว

สมาชิกในกลุ่มร่วมกันคัดเลือกข่าวหรือกรองข่าวให้ได้ข่าวที่เหมาะสม พร้อมทั้งคัดเลือกตัวแทนที่จะนำเสนอข่าวหน้าชั้นเรียน (ในระยะแรก ๆ ของการประชุมเพื่อกรองข่าวนั้น ครูต้องเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนอย่างใกล้ชิด)

3. การเสนอข่าว รายงานข่าว

- ตัวแทนกลุ่มเป็นผู้เสนอข่าว โดยนำข่าวมาแล้วให้เพื่อนฟัง
- ในการเริ่มต้นสอนข่าวเด็กชาวเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งยังพูดภาษาไทยไม่ได้

อ่านไม่ออก ครูควรเริ่มต้นด้วยการให้เด็กทุกคนมีโอกาสฝึกความกล้าแสดงออก

- ฝึกให้นักเรียนเล่าข่าวเกี่ยวกับตัวเองหรือกิจวัตรประจำวัน ตลอดจนสิ่งที่พบเห็นใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งข่าวเหล่านี้อาจเป็นข่าวที่พบเห็นด้วยตนเอง ข่าวที่ฟังจากผู้อื่นหรือข่าวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ

ขั้นตอนนี้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ครูควรให้ความสนใจอย่างมาก เช่น เมื่อครูรู้ว่าเด็กชายแดงเป็นตัวแทนนำข่าวเสนอหน้าห้อง ครูควรให้เด็กชายแดงมาพบ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจ การเรียงประโยคที่ถูกต้อง ความชัดเจนของการใช้ภาษา ซึ่งหมายถึง ให้คำแนะนำเด็กให้เขามีการเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อสร้างความมั่นใจ

4. การตั้งปัญหาเพื่อค้นข้อมูลและเหตุผล

หลังจากตัวแทนเสนอข่าวจบแล้ว เพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นตั้งคำถามอย่างน้อยกลุ่มละ 1 คำถาม และคำถามอิสระอีก 1 คำถาม

ขั้นตอนการซักถามปัญหาในเด็กนักเรียนชาวไทยภูเขาประสบปัญหามาก ในขั้นตอนในการตอบถ้าผู้เล่าตอบคำถามไม่ได้ให้กลับไปปรึกษากับกลุ่มก่อน และถ้ายังไม่ได้อาจตั้งคำถามไว้ กลุ่มนั้นจะต้องไปหาคำตอบให้ได้ ซึ่งคำตอบอาจจะได้จากครูหรือรุ่นพี่ แล้วนำคำตอบนั้นติดไว้ที่ป้ายประกาศทุกครั้ง

5. การนำอภิปรายเพื่อให้ข้อคิดและบทเรียน

ขั้นตอนนี้เป็นการฝึกเด็กให้เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยให้ตัวแทนจากกลุ่มอื่นเป็นผู้วิจารณ์

6. การนำเสนอสรุป

- ครูเป็นผู้นำเสนอข่าวที่นักเรียนเล่า
- นักเรียนมีส่วนร่วมทั้งชั้น
- ครูอาจสรุปเนื้อหาข่าว การใช้ภาษา มารยาทในการฟัง พูด
- ในกรณีที่นักเรียนชั้นสูงขึ้น ครูอาจให้เด็กดำเนินการเอง

7. การประเมินผล

- ข่าวที่เสนอเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- กลุ่มใดตั้งคำถามได้ดีที่สุด
- สังเกตจากการมีส่วนร่วม

8. ขั้นตอนสุดท้าย

- ให้กลุ่มที่เสนอข่าวนำข่าวที่ได้รับการแก้ไข ติดตัวบรรจุซองปิดไว้ที่ป้ายประกาศหน้า

ห้องเรียนหรือป้ายข่าวและเหตุการณ์

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนชาวเหตุการณ์และวันสำคัญ

ฉันทนา ภาคบงกช (2518, หน้า 60 - 61) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสอนสังคมศึกษา หน่วย "วันสำคัญของชาติ" ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยกระบวนการกลุ่ม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 ห้องเรียน และใช้เวลาสอน 11 สัปดาห์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ เปลี่ยนแปลงไปใน ทางที่ดีขึ้นด้วย

ประเสริฐ ธนุรเวท (2524, หน้า 2-29) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การศึกษาประสิทธิภาพ การเรียนชาวและเหตุการณ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1" ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ ของการสอนชาวและเหตุการณ์น้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคิดที่ว่า การสอนชาวและเหตุการณ์ นั้นไม่ค่อยมีประโยชน์ การฝึกให้นักเรียนได้แสดงออกด้านการพูด การฟัง การอภิปราย และการ ชักถามไม่มีความจำเป็นเพราะนักเรียนได้แสดงออกโดยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่อยู่แล้ว หรืออาจมี ปัญหาทางด้านตัวครูไม่ทราบวิธีสอน สภาพนักเรียนที่ยังไม่พร้อมก็ทำให้ครูเกิดความ เบื่อหน่าย ได้ สำหรับบางคนได้ตั้งความหวังไว้สูง เมื่อเริ่มปฏิบัติเมื่อ ไม่ได้ผลตามคาดหวังก็เกิดความท้อแท้ใจ แต่ที่สำคัญคือครูส่วนใหญ่ยังไม่ทิ้งทัศนคติเดิมคือ มุ่งสอนกลุ่มทักษะจนละเลยกลุ่มประสบการณ์อื่น มอง เห็นกลุ่มทักษะเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมาก เป็นจุดหนึ่งที่ทำให้ครูเดินสวนทางกับความต้องการของ หลักรัฐ

พัชรินทร์ พัฒนาคัดดี (2528, หน้า 69) ได้ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาระบบการสอนชาว และเหตุการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4" โดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า การสอนชาวและเหตุการณ์อย่างเป็นระบบโดยยึด หลักการเรียนการสอนของกลาสเซอร์ เป็นหลัก ทำให้การเรียนการสอนชาวและเหตุการณ์ได้ผล ดีกว่าการสอนทั่วไป

พจนา ททรัพย์สมาน (2533, หน้า 116-117) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบผล การสอนชาวและเหตุการณ์โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามแผนการสอนของกระทรวง ศึกษาธิการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6" ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนชาวและเหตุการณ์โดยใช้วิธี สอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีพฤติกรรมการมีวิจารณ์ต่อชาวและเหตุการณ์ดีกว่ากลุ่มที่เรียน ชาวและเหตุการณ์ตามแผนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

ประธานพร แจ่มเจริญทรัพย์ (2535, หน้า 62) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องข่าวและเหตุการณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น กับการสอนแบบปกติ" ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยข่าวและเหตุการณ์ของนักเรียนที่สอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ 9 ชั้น สูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบปกติ

พิไลพร ณะสมบูรณ์ (2535, หน้า 102-104) ได้ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาเทคนิคการสอนข่าวและเหตุการณ์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดลานนาบุญ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี" พบว่า เทคนิคการสอนที่พัฒนาขึ้นมีส่วนเสริมสร้างให้นักเรียนมีความสนใจมีวิจาร์ณญาณและมีความคิดสร้างสรรค์ต่อข่าวและเหตุการณ์มากกว่าแผนการสอนตามคู่มือครู

สแลน (Slan, 1966 อ้างใน วารี ติระจิตร, 2534, หน้า 135-136) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบเทคนิคการสอนข่าวและเหตุการณ์ในระดับชั้น ป.4-6" ผลงานวิจัยพบว่า วิธีสอนข่าวและเหตุการณ์ในโรงเรียนเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ การสอนข่าวและเหตุการณ์จากหนังสือพิมพ์ให้แก่นักเรียน ป.4-6 การเลือกข้อความรู้ไม่สร้างความประทับใจและความสนใจแก่นักเรียนเลย จากงานวิจัยที่กล่าวมาล้วนเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาเกี่ยวกับการสอนข่าว เหตุการณ์และวันสำคัญทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็ต้องอาศัยกระบวนการสอนอย่างมีขั้นตอนที่แน่นอน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข่าวเหตุการณ์และวันสำคัญสำหรับนักเรียนชาวเขา โดยการพัฒนากระบวนการสอนจะเป็นแนวทางสำหรับครูได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน